

The Classical Quarterly

<http://journals.cambridge.org/CAQ>

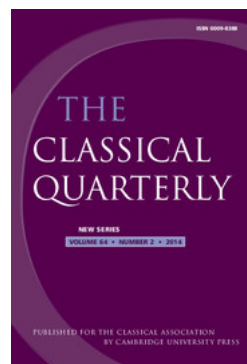
Additional services for *The Classical Quarterly*:

Email alerts: [Click here](#)

Subscriptions: [Click here](#)

Commercial reprints: [Click here](#)

Terms of use : [Click here](#)

Ad Apvleivm

A. J. Kronenberg

The Classical Quarterly / Volume 2 / Issue 04 / October 1908, pp 304 - 312

DOI: 10.1017/S0009838800017997, Published online: 11 February 2009

Link to this article: http://journals.cambridge.org/abstract_S0009838800017997

How to cite this article:

A. J. Kronenberg (1908). Ad Apvleivm. The Classical Quarterly, 2, pp 304-312 doi:10.1017/S0009838800017997

Request Permissions : [Click here](#)

AD APVLEIVM.

METAMORPHOSES.

iii. 2 (p. 52, 22 *Helm*): 'magistratibus eorumque ministris et turbae miscellaneae <*frequentia*> cuncta completa —.'

Praeter necessitatem '*frequentia*' inseruisse uidetur editor; de casuum diuersitate cf. iii. 21, p. 91, 6 'onere uecturae simul et asperae uiae toti fatigati', ubi '*asperitate*' secundum Vulcanium scripsit Helm ('Aspera uia' i. 20, p. 19, 1; de 'fatigatus' c. gen. uide Oudend. p. 284-5).

iii. 2 (p. 53, 5): 'nam inter tot milia populi circumfundentis nemo prorsum, qui non risu dirumperetur, aderat.'

'circūfedentif' Fφ: an 'CIRCŪSEPIENTIS'? ii. 13, p. 35, 20 'frequentis populi circulo conseptus.'

iii. 18 (p. 65, 21): 'mucrone destricto in insani modum Aiacis <*saeuus*> armatus, non ut ille uiuis pecoribus infestus tota laniauuit armenta, sed longe fortius, qui tres inflatos caprinos utres exanimasti —.'

'*saeuus*' addidit Leo, quo reiecto malim 'sed longe fortius qui<*dem*>' (= quid), cf. ii. 25, p. 45, 17 'formido cumulator quidem'. In cod. Dorvilliano, teste v.d. Vliet, scriptum est q̄q̄, i.e. quiquem.

iii. 20 (p. 67, 13): 'omnibus abiectis amiculis ac tandem denique intecti atque nudati bacchamur in Venerem.'

'acten'; i.e. 'hactenus' Fφ: ubi nec ceterae uirorum doctorum coniecturae ueritatis speciem praebent et id quod proposuit Petschenig 'ac taeniis' diu explosum est, cum nec Lucius taenias gesserit nec Fotis nisi unam (τὸ στρόφιον)—nam ut effeminatorum delicias cogitemus (Mus. Ruf. xix. p. 106, 16 Hense: οὔτε ἐσθῆσι πολλαῖς κατασκέπειν τὸ σῶμα οὔτε ταινίαις κατελεῖν) nihil est quod cogat—in ipso uocabulo aliquem significatum non satis nobis cognitum suspicari licebit; nam et alius extat locus ubi 'hactenus' adiungitur adiectiuo cui inest uis priuatiua: vi. 18, p. 141, 22, turris ad inferos pergenti Psychae suadet 'sed non <*h*>actenus uacua debebis per illas tenebras incedere', ubi qui uertunt 'bis dahin'¹ falluntur cum nec rediens illa uacua esse debeat (p. 143, 5); nec magis accommodate interpretatur Rönsch, *Itala u. Vulgata*,

¹Fr. Norden, *Amor und Psyche*, Leipz. u. Berl. 1903.

p. 341, '*hactenus* mit einer Negation = *non amplius*'; subinepte enim 'non iam uacua per illas tenebras incedere' iubetur puella, quae nondum illic incesserit. Si liceret interpretari '*plane, prorsus*,' omnia quidem recte haberent, sed huius usus exempla mihi desunt.

iiii. 1 (p. 75, 6): 'deuius et *fructis* absconditus —'

'ptectus' Fφ, quod utrum delendum an emendandum esset, dubitauit editor; cf. tamen iii. 9 'obtectam protegunt' et imprimis ix. 18 'contectus atque absconditus'.

iiii. 25 (p. 93, 22): 'cum repente lymphatico ritu somno recussa . . . longequē uehementius afflictare sese—incipit.'

Suppleo '<longe> longequē', cf. xi. 3, p. 268, 17 'longe longequē'; vii. 2, p. 115, 7 'procul ac procul'; xi. 20, p. 281, 18 'diu diuque'.

vi. 14 (p. 139, 1): 'proserpunt . . . et longa colla porrecti saeui dracones —'

Hic si re uera lacuna est, potest intercidisse '*immensi*' (*Flor.* vi. p. 151, 3 Vl. '*immensi dracones*'), potest et aliud quid; dubito tamen an 'et' (7) ortum sit ex 'in' (i): cf. ix. 13, p. 212, 18 'in enorme uestigium porrecti', xi. 11, p. 275, 10 'in canalem porrectum'.

vi. 27 (p. 149, 20): 'me—nauiter inscendit et sic ad cursum rursum incitat. ego—equestri celeritate quadrupedi cursu solum replaudens uirgini[s] delicatas uoculas ad<h>innire temptabam.'

Apulei stilus flagitare uidetur '<at> ego —'; inde etiam est, nisi fallor, quod x. 18, p. 250, 27 'domuitionem parat. spretis —' <at> Luetjohann, <sed> Helm restituebant.

vi. 32 (p. 153, 18. Postquam c. 31 quattuor puellae fugituae poenas proposuerunt latrones, quam alii *uiuam cremari* (1), alii *bestiis obici* (2) debere censebant, alii *patibulo suffigi* (3), alii *tormentis excarnificari* (4), tandem aliquis id genus uindictae inuenit quod omnia illa superaret simul et complecteretur: asini cadaueri uiua insueretur!):

'sic enim cuncta, quae recte statuistis, ambo sustinebunt, et mortem asinus, quam pridem meruit, et illa morsus ferarum, cum uermes membra laniabunt (= 2), et ignis flagrantiam, cum sol nim<i>is caloribus inflammarit uterum (= 1), et patibuli cruciatum, cum canes et uultures intima protrahent uiscera (= 3), sed et ceteras eius aerumnas et tormenta (= 4) numerate; mortuae bestiae ipsa uiuens uentrem habitabit, tum faetore nimio nares <cruciante> aestu et inediae diutinae letali fame tabescet nec suis saltem liberis manibus mortem sibi fabricare poterit.'

'aestuet' quod pro futuro ceperat v.d. Vliet (in indice p. 284), diuisit Luetjohann, <cruciante> addidit, recte quidem copulam quae abesse uix potest
NO. VIII. VOL. II.

restituens, hoc uero minime nobis approbans; nam dum confert quae in Λουκίῳ, c. 25 leguntur ‘σκοπεῖτε δὲ, ὦ φίλοι, τῆς βασάνου τὸ δεινόν, πρῶτον μὲν τὸ νεκρῷ ὄντι συνοικεῖν, εἶτα τὸ θέρους ὥρα θερμοτάτῳ ἡλίῳ ἐν κτήνι καθέψεσθαι καὶ λιμῷ ἀεὶ κτείνοντι ἀποθνήσκειν καὶ μηδ’ ἐαυτὴν ἀποπνίξαι ἔχειν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλ’ ὅσα πείσεται σηπομένου τοῦ ὄνου τῇ τε ὁδμῇ καὶ τοῖς σκώληξι πεφυρμένη ἐὼ λέγειν, dumque graeca illa ‘θέρους ὥρα θερμοτάτῳ ἡλίῳ’ per ‘aestu’ reddita esse sibi persuadet, praeterquam quod duo tormentorum genera θερμότατον ἡλιον et σηπομένου ὁδμὴν in unum conflant (‘factore nimio nares cruciante aestu’), oblitus est per ‘ceteras aerumnas et tormenta’ ad supplicia prorsus *noua* pergi, ‘aestus’ autem quem uoluit dolorem iam inesse in illo poenae genere quod numero I signauimus; illic ‘ignis flagrantiam, cum sol nimis caloribus inflammavit uterum’ esse quod in graeca fabella per ‘θέρους ὥρα θερμοτάτῳ ἡλίῳ’ indicatur. Itaque, seruato ‘et’, cetera complenda esse uidentur ut in Ouden-dorpiana editione leguntur ‘nares aestu<*abit*> et —.’

vii. 2 (p. 155, 6): ‘nam et praesidium fugae, quo uelocius frustratis insecutoribus procul ac procul abderet sese, eidem facile suppeditasse; equum namque illum suum candidum uectorem futurum duxisse secum.’

Lucius, cum Milonis hospitium accederet, eo consilio equum duxisse secum arguitur ut haberet quo uelocius se inde proriperet. Itaque ‘suum’, quod quo nunc legitur loco rebus non congruit, cum non sit uerisimile, qui nunc in pecunia furtum arguant, eosdem in equo legitimam possessionem statuere, transpono port ‘uctorem’; cf. iii. 26, p. 71, 15 ‘equum illum uectorem meum’; *ibidem* 22 ‘ille uector meus’; vi. 26, p. 149, 1 ‘quis enim uiantium uectorem suum (= quo uehatur) non libenter auferat secum’; vii. 3, p. 156, 16 ‘cum meo famulo meoque uectore illo equo’. In F ‘futurū’ refictum esse monet editor.

vii. 4 (p. 157, 9): ‘nec paucos humili seruilique uitae renuntiantes ad instar tyrannicae potestatis sectam suam conferre malle.’

Frustra, puto, in his emendandis laborant uiri docti: non enim hic ‘ad instar’ interpretandum est ‘ad modum’, sed ‘instar’¹ proprie substantium est (Verg. *Aen.* vi. 866) quod pendet a uerbo ‘conferre ad’, designatque amplitudinem dignitatemque dum opponitur ‘humili seruilique uitae’; cf. Gell. *N.A.* xx. 1. 39 ‘populus Romanus e parua origine ad tantae amplitudinis instar emicuit.’ Contra ‘instar’ (pendens a uerbo ‘deducere ad’), dum bonae rei opponitur, pro contemptae rei imagine est i. 25, p. 23, 9 ‘florem Thessalicae regionis ad instar solitudinis et scopuli—deducitis’; formam solam indicat *Flor.* xii. p. 161, 9 VI. ‘instar illi (psittaco) minimo minus quam columbarum.’

vii. 9 (p. 160, 18): ‘ueste<*m*>que lautiusculam proferunt, sumeret abiecto centunculo diuite.’

¹Cf. Wölfflin, *Archiv. f. Lat. Lex.* ii. pp. 584, 586, 596.

Interpungo 'proferunt sumeret', cf. praeter locos ubi 'ut' omittitur post 'placere, orare, praecipere, pati' quaeque uerba hunc usum admittere solent ii. 16, p. 37, 21 'adripit poculum ac — porrigit bibam.' 'Diues' centunculus dictus non propter aureos quibus iam caret (p. 160, 11), neque ironice potius quam iocose ob colorum uarietatem, uide supra c. 5, p. 157, 26 'centunculis disparibus.'

viii. 1 (p. 176, 21): '— fuit Charite nobis, quae misella et quidem casu grauissimo — Manes adiuit.'

'nobis qui' (per compendium) Fϕ: corruptelae originem esse suspicor in sequenti 'quidem,' scribo itaque 'fuit Charite nobis [qui] misella —.'

viii. 5 (p. 180, 1): '(aper) retorquet impetum et incendio feritatis ardescens dente compulso, quem primum insiliat, cunctabunda rimatur.'

Oudendorp, quamquam de loci integritate dubius, 'dentem compellere' interpretatur 'frendere dentibus', Pricaeum reprehendens qui ad notissimam illam exasperationem dentium (cf. p. 179, 9) hoc referebat: utrum utri praeferas, uix deliberes, cum utrumque aequè respuat latinitas. Sed aut ego fallor aut uerum inest in nota marginali 'dentē c̄pulsū' scripsitque Apuleius 'dente[m] compulsum (*supinum*) quem primum insiliat, cunctabunda rimatur'; nam notae illae a prima manu in margine cod. F adscriptae, quas diligenter ponderandas nec temere spernendas primus monuit Weyman, etiam alibi ad emendationem nonnihil attulerunt: vi. 9, p. 134, 11 'furenter irati'; ix. 10, p. 210, 4 'caliculum', neque equidem dubitem etiam vii. 27, p. 175, 21 scribere 'deserto derelictoque' (pro 'deiectoque'), hoc enim uult anus: 'aut seruare magistrum tuum debuisti dorso receptum, aut manere et eandem cum illo sortem sustinere', neque spernendum est viii. 26, p. 198, 2 'ceraula' pro 'choraula'; comparetur etiam vi. 30, p. 152, 2 'praesidium perhibebimus' (nam sine dubio recte notam interpretatur editor) pro 'praestabimus' cum ix. 26, p. 223, 5 'auxilium meo perhibere domino.'

viii. 10 (p. 185, 13): 'Promissioni fallaciosae mulieris oppressus succubuit Thrasyllus.'

An forte 'Promissione'? Cf. iii. 9, p. 58, 26 'euictus tandem necessitate succumbo', v. 6, p. 108, 4 'ui ac potestate Venerii susurrus inuitus succubuit.'

viii. 17 (p. 191, 1): '— fletu cum clamore sublato maritum suum pastorem illum suppetiatum ciet.'

Quis pastor ille, cum omnes hi serui fugitui pastores fuerint (viii. 1, p. 176, 21; 23, p. 194, 29)? Nempe is cuius tutelae mandatus fuerat asinus (vii. 15, p. 165, 8; 16, p. 166, 6); necessarium itaque uidetur 'pastorem illum <meum>.'

ix. 32 (p. 227, 7): '— et adsiduis pluuiis nocturnisque rorationibus sub dio et intecto conclusus stabulo continuo discruciabar frigore.'

'sub dio' non ad subiectum refertur—scripsisset enim Apuleius 'sub dio constitutus'—sed stabulo attribuitur; scribo itaque 'subdio'. Cf. *Corp. gloss. latt.* ii. p. 190 'Subdium *υπεθρον*', p. 463 '*Υπαθρος* subdius'. Conferatur etiam *M.* v. 6, p. 107, 12 'perdia'; ix. 5, p. 206, 16 'pernox'.

ix. 39 (p. 232, 26): 'dep[r]ensis pro prandio lacrimis uacuasque manus complodens.'

'depensis' e Vulcanii coniectura dedit Helm, adnotauitque 'scilicet pranderat hortulanus'. Quod si maxime uerum esset—ex nullo enim eorum quos attulit locos id probatur, ne ex uerbis quidem quae p. 228, 20 leguntur 'sub ipsa mensa, quae reliquias prandii gerebat', cum et nondum finiti, praesertim opiparis (p. 228, 4) prandii reliquiae sint, 'sepositae scilicet ne incommodent; quin potius e uerbis quibus gallinam allocutus est hospes (p. 228, 10) 'nunc etiam cogitas gustulum nobis praeparare' in media re esse homines apparet—tamen Apuleio neglegentiam condonandam esse putarem: sed re uera et interrupti prandii dolore permotus et munerum (p. 227, 25) spe deiectus *suos casus* (p. 232, 25) ingemescit *uacuasque* (26) complodit manus. Sed quo minus de integritate paronomasiae '*deprensus* pro *prandio*' dubites, simul ut appareat quo ineptiarum interdum deduci possit id quod uenustatis gratia inuentum est, en locos quos mihi notauī—nondum enim, quod sciam, omnes congesti sunt—adscribo: p. 18, 1 'lattice—lacteo'; p. 25, 9 'cupidinis meae—forum cupidinis'; p. 29, 1 'maga—magistra'; p. 45, 13 'desolatus ad cadaueris solacium' (cf. p. 106, 7 'solitudinis erat solacium'); p. 48, 19 'propheta sic propitiat'; p. 73, 11 'sero quidem, serio tamen' (cf. *Flor.* p. 178, 15 Vliet 'serum—serium,' *Met.* p. 107, 15 'seria—sero'); p. 105, 15 'pareret—pateret'; p. 115, 7 'mellita—mollita'; p. 128, 18 'amores amarē coherceas'; p. 135, 20 'certa—miserta'; p. 135, 22 'conuocat—conrogatque'¹; p. 138, 2 'secundi (= alterius)—secundum (= prosperum)'; p. 149, 22 'ad cursum rursum'; p. 164, 7 'uino—uinculis'; p. 181, 12 'inuita remansit in uita(!)'; p. 190, 20 'memorandum—miserandum'; p. 200, 1 'fatigati—satiati'; p. 207, 25 'inclinatam dolio—dedolabat'; p. 238, 28 'quod nemo nouit, paene non fit'; p. 248, 10 'decor—dedecus'; p. 255, 4 'natam necatamque'; p. 261, 6 'de manibus—manante'; p. 284, 32 'neque ullum animal essem et inuinius essem(!)'; dubitari potest an etiam in 'sepiculae—saepiculae' (p. 192, 18 et 21) luserit noster; *Apol.* p. 65, 12 'pinnae de penatibus'; p. 70, 23 'toto oppido et quidem oppido (= ualde)'; p. 76, 2 'omne uirus totis uiribus'; p. 113, 3 'ueneficiū—beneficiū'; *Flor.* p. 151, 18 (Vliet) 'aruum colere uel aurum colare'; p. 155, 11 'cum torno et coturno'; p. 160, 16 'pernix—perniciosa'; p. 170, 2 'coetum—coeptum'.

ix. 39 (p. 233, 17): 'nam et hic ipse iners asellus et nihilo minus <ferox> morboque detestabili caducus uix etiam paucos holerum maniculos de

¹ Fr. Norden pro 'conrogatque,' qui uir doctus plura huiusmodi in *Amoris et Psyche* editione sua restituit.

proximo hortulo solet anhelitu languido fatigatus subuehere, nedum ut rebus amplioribus idoneus uideatur gerulus.'

Collato viii. 23, p. 195, 16 'in hebeti pigritia ferocem' <ferox> Luet-johann, alia alii similia suppleuerunt; at ferocitas illic quidem emptorum insolenti curiositate (p. 195, 8) excitata erat, non autem fuit naturale transformati Lucii uitium, ut qui bono hortulano sane probum beneque moratum asinum se praebeere nunquam desiisset; si quis uero mendacio militi imponere uoluisse perhibeat hortulanum, profecto imbecillitas et inertia, non ferocia, grauiori oneri imparem facit. Sententiam quidem, quamquam non dubito quin insciens fecerit, restituit codicis ϕ exarator vel emendator, 'que' post 'morbo' delens; 'nihilominus' enim non 'fürwahr' significat (Koziol, *Stil des Ap.* p. 313), sed 'praeterea, insuper',¹ cf. xi. 21, p. 282, 13 'nec minus'; *Flor.* xvi. p. 169, 15 Vliet 'nec eo minus'; *M.* vi. 18, p. 142, 13 'nec setius'; ix. 34, p. 228, 18 'nec eo setius'; Petron. 67 'sex pondo et selibram debet habere, et ipse nihilo minus habeo decem pondo armillam'. Sed ut F potius quam ϕ sequamur, legerim 'et nihilominus morbo <quo>que —', cf. xi. 28, p. 290, 2 'nec minus etiam'.

x. 23 (p. 255, 1): 'at illa, per absentiam mariti nata[m] puella[m], insita matribus pietate praeuenta desciiuit ab obsequio mariti eamque prodidit uicinis alumnandam, regressoque iam marito natam necatamque nuntiauit.'

Traditam lectionem 'natam puellam,' qua mire disturbantur omnia, non magis quam qui ante eum extiterunt editores, retinere ausus est Helm. At quamquam et hic et illi, licet uarie, extricauerunt quae intricatissima erant, tamen ipsum Apuleium reuera sic intricare uoluisse, ut non per participium 'natam puellam, *desciscens* ab obsequio mariti, prodidit' continuaret ordinem, sed interiecto enuntiato 'desciiuit —' sustineret, rursusque obiecto ('natam puellam') per 'eam' repetito instauraret, persuasum habere coepi postquam consimilem prorsus structuram eum amplexum esse comperi in *Apol.* 60 (p. 68, 23 Helm): 'testimonio Crassi, cuius oboluisse faecem uidebant, nec ipsi ausi sunt perlegere nec quicquam eo niti'.

x. 27 (p. 258, 8): 'Nec ille tamen iuuenis diutius uitam tenuerat, sed inter fictas mentitasque lacrimas uxoris pari casu mortis fuerat extinctus.'

Nolo quidem audacius, non possum tamen diffiteri admodum mihi placere 'inter fictas <lamentationes> mentitasque lacrimas', nam et scaenam auget et auctoris stilo congruit; cf. iii. 33, p. 101, 7 'maeretur fletur lamentatur'; viii. 13, p. 187, 13 'fletus uberes et lamentationes uarias'; viii. 31, p. 202, 4 'lamentatus lacrimis inefficacibus'; x. 25, p. 256, 16 'uariis lamentationibus defletam puellam'; xi. 5, p. 270, 3 'mitte iam fletus et lamentationes omitte', neque adlitterationis quam uocant sedulo sectatore indignum est.

¹Ad hunc significatum transitio est in Cic. *ad Att.* 'neque eos solos—sed eos nihilominus', ubi 'nihilominus' = 'as well'.

x. 30, p. 261, 16: 'malum—inauratum dextra gerens <ei>, qui Paris uidebatur, porrigit.'

De pronomine, quod addidit editor, omisso, cf. *Apol.* 16, p. 19, 24 'hoc mihi aduersum te usu uenit, quod qui forte constitit in loco lumine conlustrato'; 102, p. 113, 13 'eminiscimini quod respondeatis, qui uos ita rogarit.'

xi. 12, p. 275, 15: 'Et ecce praesentissimi numinis promissa nobis accedunt beneficia et fata salutemque ipsam meam gerens sacerdos adpropinquat, ad ipsum praescriptum diuinae promissionis ornatum dextera proferens¹ sistrum deae, mihi coronam —.'

'ornatum sistrum' est (6, p. 270, 13) sistrum cui corona rosea cohaeret; at non coronatum sistrum deae erat destinatum—'deae' enim casum esse datium cogit oppositum 'mihi'—sed sistrum tantummodo, corona autem Lucio; itaque ne omnis interpretatio cesset, supplendum est '— ornatum dextera proferens sistrum, <sistrum> deae, mihi coronam —'.

APOLOGIA.

2 et 3 (p. 3, 5 *Helm*): Aemilianus apud Lollium Praefectum Urbis tanta pertinacia perhibuerat auunculi sui testamentum falsum esse, 'ut, cum Lollius Urbicus V.C. uerum uideri et ratum esse debere de consilio consularium uirorum pronuntiasset, contra clarissimam uocem iurauerit uecordissimus iste, tamen illud testamentum fictum esse, adeo ut aegre Lollius Urbicus ab eius perniciē temperarit. (3) quam quidem uocem et tua aequitate et mea innocentia fretus spero in hoc quoque iudicio erupturam, quippe qui sciens innocentem criminatur eo sane facilius, quod iam ut dixi, mentiens apud praefectum urbi in amplissima causa conuictus est. namque peccatum semel ut bonus quisque postea sollicitius cauet, ita qui ingenio malo est confidentius integrat ac iam de cetero quo saepius, eo apertius delinquit.'

Oudendorp, quem secutus est Helm, 'clarissimam uocem,' 'clarissimi iudicis uocem' interpretans, Casauboni emendationem 'clarissima uoce' reiecit: iniuria, opinor, cum Lollii uocem in iudicio ubi Maximus praesidet expectare non possit Apuleius, nedum ut in hoc iudicio, quod est de magia, uocem expectet de aliquo testamento pronuntiantem. At, inquiet, clarissima uox in *universum* iudicis uocem significat. Audio: sed quare illam 'erupturam' sperat Apuleius? an et Lollii 'erupit' cum pro sententia pronuntiaret 'testamentum uerum uideri et ratum esse debere'? Quae enim indignatio his uerbis inest? Nam sententiam quidem iudicis quin auditurus sit reus, non est quod dubitet. Sin Casauboni emendationem amplectimur, non tantum uerbum 'erumpere', ut accusatoris insolentiam designans, aptissime positum est, quam aequitate iudicis et sua innocentia fretus non curat reus neque timet, sed et adiectiuum 'claris-

¹ i. e. 'praeferens,' cf. 10, p. 274, 1 'potentissimorum deum proferebant insignis exuias.'

sima', qua ipsa insolentia notatur—quod exemplis demonstrare supersedit emendationis auctor—proprio quodam et quaesito nitet colore; cf. Sen. *Dial.* v. (=de ira III), c. 24 'serui mei clarius responsum et contumaciorem uoltum'; *Apocol.* II. 'si honeste me inter uos gessi, si nulli clarius respondi'.¹

9 (p. 10, 6): 'an ideo magus, quia poeta? quis unquam fando audiuit tam <ueri> similem suspicionem, tam aptam coniecturam, tam proximum argumentum?'

<ueri>, quod addidit Krueger, non tantum disturbat partium aequabilitatem, si separatim scribitur, sin minus, adliterationem, sed superuacua est: 'similis' enim significat 'ueri'(similis, rei congruens); cf. Gell. *N.A.* xviii. 1, 12 'captio magis lepida quam probum aut simile argumentum uideri debet.' [Epictet. ii. 20, 29 'φαντασία ἐλαίου ὁμοιοτάτη'; i. 16, 15 'ὁμοίως αὐτὰ ἐπαίνεσαι,' sc. τὰ τῆς προνοίας ἔργα.]

36 (p. 42, 11): 'prome tu librum e Graecis meis, quos forte hic amici habuere sedulique, naturalium quaestionum, atque eum maxime, in quo plura de piscium genere tractata sunt.'

Recte Oudendorp adnotasse uidetur 'Prome ex libris meis librum aliquem, quemcunque uoles, modo *naturales quaestiones* contineat', neque equidem dubito quin sic etiam scribendum sit: 'sed aliquem naturalium quaestionum' ('seduli' ortum esse puto ex antecedenti 'sedulo'); optime enim 'aliquem' cum ridicula Apulei nostri uanitate congruit, tam doctrina sua librorumque conscriptorum copia gloriantis quam amicorum suiue studiosorum admiratione, ne in iudicio quidem—ita enim 'hic' interpretor—uel aegre certe lectionem intermittentium, cf. 55, i. f. p. 63, 4 sqq., praesertim haec: 'ecce etiam liber offertur.' Nam uerba 'quos—habuere' sic intellego: amicos, dum iudices irent sessum agique inciperetur, quo taedium expectandi fallerent, in lectione fuisse occupatos: et quid lectu suauius quam immortalis ille Musarum alumni thesaurus. Primam indicationem 'librum e Graecis meis' corrigendo contrahit: 'sed aliquem', hanc rursus ita: 'atque eum maxime.'

55 (p. 63, 4): 'ea disputatio celebratissima est, uulgo legitur, in omnibus manibus uersatur, non tam facundia mea quam mentione Aesculapii religiosus Oeensis commendata. dicite aliquis, si qui forte meminit, huius loci principium.—audisne, Maxime, multos suggerentis? ecce etiam liber offertur.'

Quo clarius enitescat illa quam modo denotauius Apulei uanitas—scilicet quod a multis audiet ('audisne *multos* suggerentis?'), ut modestiorem decet uix se ab uno aliquo auditurum confidit!—scribo: 'dicite aliquis', secundam personam imperatiui restituens, quae legitur etiam 56 (p. 64, 16): 'si qui forte adest eorundem sollemnium mihi particeps, signum dato, et audias licet quae ego adseruem.'

¹ Hos locos respiciant si qui adhuc de Apocolocyntoseos auctore dubitent.

FLORIDA.

ii. (p. 146, 20, v.d. Vliet) locus corruptus in mss. sic legitur: 'cum igitur eo sese aquila extulit, nutu clementi laeuorsum uel dextrorsum tanta mole corporis labitur, uelificatas alas quo libuit aduertens modico caudae gubernaculo; inde cuncta despiciens ibidem, pinnarum eminus indefessa remigia ac paulisper cunctabundo uolatu paene eodem loco pendula circumtuetur et quaerit, quorsus potissimum in praedam superne sese ruat fulminis uicem de caelo inprouisa, simul campis pecua simul montibus feras—cernens, eqs.'

In interpungendo secutus sum Aemilium Thomas,¹ nisi quod distinctionem, quam ille ante 'ibidem' transposuit, loco quo legebatur non remoui, 'cuncta ibidem' interpretans 'cuncta simul', cf. *Apol.* 80 (p. 88, 25 H): 'nam ut absurde facit qui tacere se dicit, quod ibidem dicendo tacere sese non tacet —', Oehler ad Tertull. *de fuga in pers.* 1. Neque minus consentientem me habet, dum hanc de loco fert sententiam: 'La faute doit résider dans *eminus*, dont il faudrait tirer un participe présent coordonné à *despiciens* et ayant pour complément direct *pinnarum indefessa remigia*.' Quod autem proponit 'remittens', nescio an laboris remissio eiusdem laboris pertinaciae ('indefessa') parum conueniat ideoque 'remittens' non habeat unde aliorum coniecturis 'imminuens' 'inhibens' praeferendum sit; neque etiam inuenio quomodo *remigia* inhibere, imminuere, remittere dicatur aquila, quae modo pro *uelis*, non pro *remis*, alis suis utebatur. Scripsit fortasse Apuleius: 'pinnarum *eminens* indefessa remigia', i.e. porrigens, cf. *Met.* 21 (p. 42, 12 H): 'duobusque infimis conclusis digitis ceteros *eminens* [porrigens] et infesto pollice clementer subrigens,' ubi in marg. m. rec. adscriptum est 'eminus'. Conferatur et *Met.* vi. 15 (p. 140, 3 H): 'libratisque pinnarum nutantibus molibus—remigium dextra laeuaque porrigens.'

xviii. (p. 181, 23 (v.d. Vl.): 'contentus scire quod concupierat coepit nolle quod pepigerat, eqs.'

Paronomasiam seruauit ϕ 'cupierat—pepigerat' exhibens. Cf. supra ad *Met.* ix. 39.

A. J. KRONENBERG.

Rotterdam.

¹ *Bull. de l'Acad. roy. de Belgique* (classe des lettres, etc.), N. 5, pp. 288–298 (1902).